

רושמים וזוכרים

אוריאל

ב' בכסלו תשל"ז, 24.11.1976 - ז' בכסלו תשנ"ט 25.11.1998

אלירז

ח' באב תשל"ח, 11.8.1978 - י"א בניסן התש"ע 26.3.2010

למלא את החלל - על זיכרון ועשייה

בעקבות הסרטון "מחפש אותם בים של געגועים" על אוריאל ואלירז פרץ ז"ל

פתיחה (10 דק')

מומלץ לעשות בקבוצות.

עיינו במקורות המקראיים המופיעים [בנספח 1](#) והשיבו על השאלות:

- האם הזכירה היא פסיבית? אקטיבית? נסו לנתח לפי הקטעים ולפי מה שאתם יודעים על ההקשרים שלהם.
- האם פעולת הזיכרון שנמצאת בו מה שבא בא בעקבות פעולת הזיכרון?

גוף הפעילות

הצגת הפרויקט (2 דק')

"פנים. יום. זיכרון" הוא פרויקט המורכב מרסיסי זיכרון, מרגעים קטנים בחיים. חברים וקרובים של חללים משתפים ברגעים מתוך החיים של יקיריהם. הרגעים הללו מונצחים בסרט אנימציה המבקש להחיות אותם רגעים, אותם אנשים יקרים.

מבחינת אלה שלא ידעו שכול, יום הזיכרון הוא יום התייחדות עם זכרם של אלה אשר הקריבו את חייהם למען הזכות לחיות כאן. מבחינת בני המשפחות השכולות, יום זה הוא מועד רשמי בלבד; מבחינתם, כל יום הוא יום זיכרון - כל רגע צופן בחובו רסיסי געגוע.

צפייה בסרטון (5 דק')

<https://www.bac.org.il/peretz>

למנחה - כדאי לקרוא את הרקע שמופיע גם בקישור הזה.

שאלות לדיון לאחר הצפייה בסרטון - מוטב לבחור שאלות ולא לשאול את כולן (8 דק')

- מי שמע על אוריאל ואלירז פרץ ז"ל? מה חידש לכם הסרטון? מהו יתרונו של סרטון האנימציה על פני אמצעים אחרים להעברת מידע?
- שתפו ברגע או באמירה שתפסו אתכם בסרטון.
- איך הזיכרון של אחיו פועל על אליסף ומשפיע עליו?
- חשבו על המתח שאליסף חי בתוכו - הכאב והטביעה ("אני שוחה ושוחה") - מול הזיכרון המצמיח. האם

לדעתכם/ן זיכרון מקבע ו"תוקע" או מקדם?

- איך הזיכרון יכול לפעול עלינו?
- האם זיכרון של אדם שאיננו יכול להשפיע באופן ממשי על האנשים שאנחנו, על דרך חיינו? האם השפעת הזיכרון היא אפשרית רק על מי שהכיר את החלל או גם על מי שלא הכיר? (אפשר לבקש דוגמאות).
(מומלץ לבחור פעילות אחת מתוך שתי הפעילויות הבאות ובאמצעותה להעמיק בדיון)

1. סרטון ודיון (10 דקות):

מרים פרץ מתראיינת אצל קובי מידן. <http://bit.ly/perezmydan> בין הדקות: 15:30-19:00.

אחרי הסרטון כדאי לספר שמרים פרץ היא כלת [פרס ישראל](#) על מפעל חיים על "חיזוק הרוח היהודית-ישראלית".

מרים פרץ מתארת התמודדויות שונות שלה ושל משפחתה:

נחזור אל המקורות הראשונים של הזיכרון מול העשייה ונשאל איזה סוג של עשייה יש בכל אחת מדרכי הזיכרון, איך הזיכרון משפיע על כל אחד מהזוכרים ועל סביבתו?

2. גלריה קטעים - (10 דקות):

כעת נעבור לדבר על החיבור של התלמידים לזיכרונות האלו - ([נספח 2](#))

- נפזר משפטים של אלירז, של אוריאל, של אליסף ושל מרים פרץ.
- נבקש מהתלמידים לבחור קטע שהם מתחברים אליו, משהו שהם יכולים לחלץ ממנו תובנה בעלת משמעות, משהו שהם יזכרו, משהו שהם יכולים למנף לעשייה.
- נבקש שישתפו בבחירה.

נספח 1

עיינו במקורות המקראיים הבאים

- האם הזכירה היא פסיבית? אקטיבית? נסו לנתח לפי הקטעים ולפי מה שאתם יודעים על ההקשרים שלהם.
- האם פעולת הזיכרון שנמצאת בו מה שבא בא בעקבות פעולת הזיכרון?

”זכור את יום השבת לקדשו.”

ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך. ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגורף אשר בשעריך. כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי על כן ברח ה' את יום השבת ויקדשהו.”

(שמות כ, ז)

”זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים. אשר קרף בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע, ולא ירא אלהים. והיה בהניח ה' אלהיך לך מכל איביו משביב בארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה לרשתה, תמחה את זכר עמלק מתחת השמים, לא תשכח.”

(דברים כה יז)

”ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחזק יד הוציא ה' אתכם מזה ולא יאכל חמץ.”

(שמות יג ג)

”אם אשכח ירושלים, תשכח ימיני. תדבק לשוני לחכי, אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי.”

(תהילים קלז)

”כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה ועבדך שש שנים ובשנה השביעית תשלחנו חפשי מעמך. וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם. העניק תעניק לו מצאנו ומגרנו ומיקבו אשר ברכך ה' אלהיך תתן לו. וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלהיך על כן אנכי מצוה את הדבר הזה היום.”

(דברים ט"ו, י"ב-ט"ו)

"עם כל מכלול הקוצים והצמחים שנכנסו לי לגוף, אפשר להקים ערוגה מטר על מטר.

אבל אלו לא סתם קוצים, אלו קוצי ארץ ישראל.

למקום שאדם הולך בשעת כאבו - שם שורשו".

(אוריאל כתב שהוא הולך לשני מקומות – להר הרצל ולכותל)

.....

צריך לתת הכול, גם עכשיו וגם בעבר, אם אתה אוהב, אז אתה אוהב עד הסוף; אם אתה חבר, אז אתה חבר עד הסוף; ואם אתה בצבא, אז אתה שם ונותן את הכול, וגם אם כל אלו באים על חשבונך האישי. אם זה על יציאות בשבת מהצבא, ואם זה לא לישון ולהתקמץ קצת לגבי עצמך בשביל שיהיה לך כסף לקנות משהו לחברה. זה מה שנקרא במילים גבוהות ולא יודע אם אתה תאהב את זה - מסירות נפש - וזה בא לומר שאתה נותן מהגוף שלך, מהכוח שלך, מהכסף שלך, מהלב שלך, למען מישהו או משהו אחר שהוא לא אתה!! והמיוחד ביותר זה שאתה לא עושה את זה מדי פעם, אלא כל הזמן מדי יום ביומו, דקה דקה.

(אלירז פרץ)

.....

את האהבה הטוטלית ואת מסירותו האינסופית של אלירז תיאר גם שלומית אשתו, שסיפרה כי מדי לילה, לאחר תפילת קריאת שמע על המיטה, נהג אלירז להגיד:

אנא אלי, אנא אלי
עשה אותי כלי לשליחותך
במקום שבו מקננת שנאה
תן לי לזרוע אהבה
במקום שבו עלבון - סליחה
במקום שבו חושך - אור
במקום **שבו עצב – שמחה**

(שלומית, אשתו של אלירז)

.....

"אני חושב שאוריאל היה זה שקפץ למים ראשון במשפחה, והוא עוד הולך איתנו. אני חושב שאם אוריאל היה מסתכל עלינו באותו רגע מלמעלה, הוא היה אומר 'בואנה, זה האחים שלי הגיבורים', מצביע לאלוהים ולכל המלאכים ואומר 'היי חבר'ה, זה האחים שלי, כאילו".

אליסף פרץ

.....
בני לא היו שוחרי מלחמה, הם לא ששו לקרב, אבל כשנדרש מהם להגן על עמם - לא היססו, וכפי שאמרו "זה התור שלנו, אימא". תמיד עמדו בראש, תמיד הובילו, כי כך צריך להיות, כי כך צריך לעשות.
אוהבי חיים היו, רגישים, אנשי חסד צנועים ובני תורה שלמדו להסתפק במועט ולהודות לה' על מה שיש.

חינכתי אותם להיות בני אדם טובים וישרים.

בביתו של אלירז בני לא תמצאו צעצוע מלחמה. אין טנקים, אין חיילים ואין רובים.

ארבעת ילדיו גדלו על טוהר, על תום ועל שמחת חיים.

אפילו השמות שבחר לילדיו מבטאים את שמחת החיים שרצה להעניק לילדיו: אור חדש אוריאל בן ה-6, נקרא על שם אוריאל, מתוך אמונה שיזרח עלינו אור חדש, הלל מרים, שיר ציון וגילי בת עמי בת החודשיים, שלא זכתה להכיר את אבא שלה.

הוא חינך אותם מינקות להיות בני אדם טובים.

מרים פרץ

.....
בני אליסף לקח לטיול את אור חדש ביישוב עלי. על הכביש שעליו הלכו הייתה אבן.

אור חדש צעק לעברו של אליסף: "אתה לא אבא שלי!"

"נכון", ענה אליסף, "אבל למה אתה אומר את זה?"

"כי כשאבא שלי היה נוסע באוטו או הולך ברגל ורואה אבן באמצע הכביש, הוא היה עוצר ומזיז אותה כדי שאף אחד לא ייפגע".

מרים פרץ

.....
"הקציצות שהכנתי יום וחצי אחרי מות אלירז הן בעיניי הביטוי למושג 'גבורת החיים'. לכל, בכל מקום, יש את האוכל שמסמל את הבית. אצל אחת זה שניצל, אצל אחרת דגים ואצלנו - קציצות. הילדים שלי, אוריאל ואלירז, כשנלחמו, בתוך הקרב, הם חלמו על הקציצות שלי. יום וחצי אחרי נפילת אלירז ביקשה כלתי שאבוא אליה הביתה, ואני, שתמיד שמחתי לבוא, שאלתי את עצמי איך אוכל לבוא יום וחצי אחרי מות אלירז? איך אוכל לדרוך בכניסה לבית שלו והוא לעולם כבר לא יעבור שם? ובליבי אמרתי 'לא אלך, עוד לא, אני עוד לא יכולה'. ואז שמעתי את קולו של בנו, נכדי הבכור, אור-חדש אוריאל בן ה-6, שאומר לאחותו: 'איזה כיף, סבתא תכין לנו קציצות'. ואני אומרת לעצמי: 'אני? יום וחצי אחרי?' הרי אני רוצה להיות במקומו של בני בקבר. הוא לא רק לקח לי את הלב; הוא רוקן אותנו ואת כל כוחותיי... היה יום חמישי בשבוע. ביום שישי הייתה אמורה לקחת אותי מונית לנכדיי היתומים. בשעה חמש בבוקר התעוררתי מזיעה ורועדת, והבנתי שאני נוסעת בלי הקציצות. יצאתי החוצה, עמדתי מול השמיים וצעקתי לאלוהים בהתרסה: 'אלירז אהב אותך, אני אוהבת אותך, ומה אני מבקשת יום וחצי אחרי? אל תיתן לי כסף, גם לא בריאות, אבל ליום אחד תחזיר לי את הכוח להכין את הקציצות שבני אהב'. וכשהכנתי את הקציצה הראשונה, דיברתי אל אלירז ושאלתי אותו: 'זוכר את הקציצה הראשונה שנתתי לך בגיל שנה ורק מצצת את הרוטב? ובגיל שנתיים מרחת אותה על הראש ועל הפנים? וכשחזרת בגיל 32 מלבנון עם החיילים שלך, שמתני לך 20 קציצות בצלחת, ובתוך שתי דקות סיימת אותן? אז עכשיו, תסלח לי בני, אני ממשיך להכין קציצות, ואתה לעולם לא תטעם מהן'. הכנתי את הקציצות ונסעתי לנכדים. הם יצאו לקראתי ושאלו רק שאלה אחת, שהיא בעיניי שאלת החיים: 'הבאת קציצות?'. ואני ידעתי: לקום אחרי משבר, לחיים הפשוטים - להתלבש, להסתרק, לבשל - זו בעיניי גבורת הקמים ממשבר, זו גבורת החיים".

מרים פרץ

.....

"תמיד שואלים אותי את השאלה על 'לחיות בצל' של האחים שלי", "אני לא מרגיש כך. אני יותר מרגיש 'חי' ליד שני אחים ענקיים, למרות שהם פיזית אינם כאן, והמחסור הזה משפיע על כל דבר בחיי. דווקא גורמים לי לזכור כל הזמן עד כמה חשוב להיות יותר טוב. להיות יותר בחיים. לשאוף גבוה ולא לפחד ולהעז. וזה נקרא 'לחיות' איתם, למרות שהם אינם. כי בסופו של דבר, אני מרגיש אותם כשהם מלווים אותי ביום יום שלי."

אליסף פרץ

.....

באחד מימי מבצע "עופרת יצוקה", כשברקע הטלוויזיה מדווחת על הקרב שבו מעורבים חיילי גולני, קיבלתי שיחת טלפון. על הקו היה מח"ט גולני: 'מרים, תוציאי את הילד', הוא אמר, 'תוציאי את אליסף'.

למחרת בבוקר קיבלתי טלפון. פצמ"ר נפל על הצוות של אליסף. הוא בסדר, אבל יש פצועים. החלטתי לבקר את אחד מחבריי הפצועים ולשתף אותו בדילמה. התשובה שלו הייתה חד-משמעית - 'הוא לא יסלח לך בחיים. לא אליסף'. פחדתי, אבל מה שהכריע היה כשהוא אמר לי 'אנחנו מסתכלים עליו, ילד יתום ואח שכול, ואנחנו מתחזקים. מקבלים כוחות ממנו'. עם הידיעה הזאת, שהבן שלי מחזק את הצעירים האלה, כבר לא יכולתי להתווכח."

מרים פרץ

.....

"בחיבוק כזה אלירז ואוריאל נפרדו בפעם האחרונה, כשאלירז הקפיץ אותו לתחנה המרכזית של ירושלים. זה היה במוצאי שבת לפני שנהרג. רק אחרי השבעה, כשדיברנו על ההנצחה, אלירז אמר שאוריאל כבר בחר בעצמו, וכשהם התחבקו הייתה לאוריאל התחושה שמהו רע יקרה. הוא אמר, 'אחי, אם יקרה לי משהו, תקימו מצפור קטן שצופה אל הארץ הזו'. ויש לו מצפור קטן, מצפור הלבנון בהר מירון, שצופה אל נוף יפהפה של הכנרת והגולן וגם אל הלבנון, במקום שבו נפל, כשלמטה קבר רבי שמעון בר יוחאי. וזה היה החיבוק האחרון בין אוריאל לאלירז. אלו שני חיבוקים של רגע אחד, שאני כאם שמחה עליהם. החיבוקים האחרונים הללו הם תמצית מרוכזת של אהבה, של כוח."

מרים פרץ